

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 пара

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Vjesnik“ Cetinje (Montenegro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Сјајна побједа руска у Галицији

ПЕТРОГРАД, 21. августа. У великој битци код Лавова у Галицији, која је трајала једанаест дана, Руси су до ногу потукли Аустријанце. Аустриска војска је потпуно разбијена од руске и бјежи у неред. Руси су заробили велику масу аустриске војске, топова, разног војног материјала и барјака. Велика битка, у којој је с једне и друге стране учествовала огромна војска, завршена је потпуним поразом Аустријанаца, тако да се исход рата на аустриско-руском фронту може сматрати свршеним на пропаст Аустрије.

Плевља, 21. августа. *Послије узимања Плевала од стране наших трупа, непријатељ је покушао дати отпор на Бољанићима, али га је наша храбра војска разбила и нагјерала у бјегство у највећем нреду. Том приликом наше трупе заплијениле су неколико хиљада килограма брашна, много прибора за покретне куише и већу количину муниције.* — Нарочити извјештај.

Медвеђе услуге

Под овим насловом „Н. Времења“ доноси следећи чланак:

Да се са бодршћу и надом гледа у будућност, потребито је јасно себи представити, како рат са шест држава није у Берлину предвиђен, како је Цар Вилхелм изненађен догађајима, као прошле године Цар Фердинанд... Ми смо у једном чланку развили мисао, да је рат на три фронта наметнут Германији погрјешкама, на које ју је навела аустриска дипломатија.

Ми полазимо из тезиса, да се Германија справљала ратовати најприје са Великом Британијом. Рат са Словенством је такођер улазио у тајне планове Берлина, али тек послје рата са Великом Британијом. Требало је најприје ослабити Енглеску, па за тим разрачунати се са осталим непријатељима на суху. Овим поводом спомињемо се једног епизода спољне јевропске политике, мало до сада расвијетљеног, али који је историјски установљен. У почетку 1907. г. радило се о четворном споразуму, entente à quatre, са ђаволски скованим рачуном иницијативом Њемачке. Тада је Русија била везана са Аустријом мирштешким програмом. А двије године послје јапанског рата, Русија није могла имати особито њежних осјећаја према Енглеској, која је енергично помагала Јапанце. Тако се могло претпоставити, да ће се аустро-руски македонски програм моћи претворити у мост, по ком ће мосту Русија довести у Беч и Берлин и Француску. У мају 1907. Билон је позвао Ерентала у Берлин и пришао му политичку комбинацију, која би руско-аустриском споразуму привукла с једне стране Германију, а с друге стране Француску. По тој комбинацији Русија је имала добити пролазак кроз Дарданеле, Аусурија Босну и Хер-

цеговину, Француска слободно дјеловање у Мароку, а Њемачка помоћ француских капитала за багдадску жељезницу. Остварењем четворног споразума, Енглеска се имала искључити из јевропског концерта, и тим би се имала обезбједити Њемачкој слобода дјеловања у борби са Енглеском.

Овај пројект најбоље доказује, да је Берлин одлагао борбу са Словенством, а све своје силе усредоточавао против Енглеске. И овдје се мора признати огромна заслуга А. П. Изволевскога, који је назрио удаљену опасност и категорички тај пројект одбацио.

Пошто је берлински пројект пропао, морао је за собом повући све оно што се збило. Ерентал не могући остварити мисао о Босни и Херцеговини у сагласју са Русијом, он ју је остварио противу Русије. И тако је он с једне стране изазвао Словенство против Германизма — а с друге стране носивао сјеме за другу најгорчију жетву, коју сада жању тевтонски дипломати. Овдје мислимо на Италију. Четворни споразум се оснивао на претпоставци, да Италија није никаква озбиљна величина, и зато је Рим био сасвим искључен из ове политичке комбинације. Ерентал је услед тога мислио, кад Берлин сматра Италију као *quantité negligible*, да и он не треба да води о њој рачуна. Отуд онај његов пројект жељезнички по Балкану (г. 1908. у јануару) т. ј. пројект новог подuzeћа кроз Новопазарски Санџак ка Солуну, без претходног споразума са Италијом, противу постојећих споразума између двије савезнице.

Али је тај жељезнички пројект убрзо пао, услед незадовољства Италије. Евакуација Санџака у анексионој кризи доказ је да је Беч ипак морао водити рачуна о расположењу Рима. Али *иодрављена погрјешка вазда остаје погрјешком: повјерење Италије било је за вазда доколебано.* Ултимаум предан Србији препунио је чашу стрпљења италијанске владе, и Беч је морао сада опозвати свога посланика из Рима.

Тако је аустриска дипломатија покварила њемачки план постепене борбе двоструко. Прво принудила је Њемачку да ратује у исто доба с Енглеском и Русијом; друго, лишила је Њемачку врло осјет-

љиве помоћи италијанске флоте и италијанске војске. Говоре, да је аустриска војска бивала разбијена у свим ратовима, које је Аустрија водила. Што ће радити аустриска војска у овоме рату — не може се судити унапријед. Али већ се може рећи, да аустриска дипломатија није могла учинити Германији више медвеђих услуга. Што се Њемачка сада бори са толико непријатеља, то има захвалити савезничкој помоћи аустриских дипломата.

Рат и Чеси

Под овим насловом „Н. Времења“ пише између осталог: „Сви Чеси умишљају, да је дошао час, да се среду рачуна са династијом Хабзбурговаца, која је била једини узрок пада Чешке Краљевине и германизације многих ограда чешкога народа на земљи напојеној знојем и крвљу предака. Већ први Хабзбурговац Рудолф побједио је чешкога краља Пшемисла II. не у боју, него преваром на Моравском пољу (г. 1277.), па га убио помоћу најмљених убица, услед чега је и завладао Доњом и Горњом Аустријом, које су припадале чешкој круни. А последњи чешки краљ из династије Пшемисловића, Вјећеслав III. био је отрован Алберхтом Хабзбуршким.

Спаљење Јована Хуса и Јеронима Прашког, који је тражио да се чешка црква сједини са руском, страшне Фердинандовске казне последице Бјелогорске битке, кад су десетци чешких велможа један дан били убијени у Прагу, а њихова имања раздијељена Хабзбуршким присташама, који их и данас уживају, прогонство великога педагога Коменскога и „Моравске Браће“ из прађедовске земље, сва мучења и гоњења последња два стољећа под владом Хабзбурговаца — све то оживљује и позива савремено чешко покољење да освети „Хуситску Дружину“, коју организирају руски и амеркански Чеси, спроводе благослови седам милиона чешкога народа и три милиона народа словачкога, спојенога са чешким истим језиком и културним традицијама.

Овај покрет Чеха у Америци није остао без утицаја на пољске емигранте у Сјеверној Америци. Познато је, да је одавна у Чикагу образовано неколико пољских пу-

кова, кад устреба да похитају у заштиту пољске отаџбине. То је вријеме дошло. Пољских емиграната у Америци има преко три милиона. Њима не оскудијевају нужна средства. Пољски листови у Америци сада потичу мисао, да пољски добровољци са чешкима преко Сан-Франциска крену пут Русије, да учествују и пољски легиони у новом Гринвалду, који се справља“.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, генерал г. Н. Потанов, примио је ово званично саопштење:

Петроград, 19. авг., 5 с. и 15. м. по подне. Наше се наступање у сјеверном дијелу Источне Пруске продужава. Наша је војска разрушила жељезничке станице: Ландсберг, Росел и Бишофштајн, а разорила жељезничку линију Хајлигенбајл—Цинтен—Бартенштајн, која води за Кенигсберг.

У јужном дијелу Источне Пруске Нијемци су привукли са цијелога фронта појачања и у надмоћној јачини покушали пријећи у наступање, али за сада само њихова тешка артиљерија коју су довели из оближњих утврђења са Висле, има успјеха. Руска војска, којој стижу појачања, и даље одржава контакт с непријатељем. Међу погинулима је и генерал Самсонов.

На аустријском фронту продужавају се упорне борбе.

ТЕЛЕГРАМИ

Ваљево, 20. августа. Према новим подацима, који се једнако прикупљају о битци на Јадру, њезин значај изгледа још већи по што се у први мах мислило. Аустријанци су имали десет дивизија што чини око 200.000 људи, према нама, који смо били знатно слабији. Аустријска војска је готово најспремнија војска. По баталијонима носили су и писаће машине за дневне заповијести. Напад на фронт од 150—180 километара био је најпогоднији за употребљену снагу. Боковима непријатељ се наслањао на своју територију: Љубовија—Сребрница—Шабац—Кленак. Непријатељ је имао најсавршенија саобраћајна средства, жељезничку мрежу за директно послуживање не само позадине него и за предње линије. Прелаз преко ријека био је под најповољнијим околности-

ма. Прешли су преко Саве и Дрине без великих жртава, дакле им је војска била морално и материјално нетакнута, чак охрабрена. Тактична страна операција најсрећнија. Наступање концентрично према нама са опасношћу по нас, да останемо у центру гвозденог обруча. Осми корпус наступао је гребеном Цера; тринаести корпус са дивизијом и по, долином Јадра; једна дивизија на Крупањ; једна бригада Мачвом преко Богатића и три брдске бригаде код Љубовије; девети и четврти корпус у Шапцу. Бити принуђен на одступање у овако повољним приликама, значи бити добро тучен. Дубину показују ове чињенице: на бојишту је остало *мртвих Аустријанаца десет хиљада, од чега на сам Цер њада 6000 и преко 2000 рањених. Избачено је из непријатељског строја преко 40.000.* До сада је ухваћено до 4.000 војника, разбијених и расутих по бојном пољу, 60 заробљених топова, многе кола и муниције. Непријатељ је оставио на Сави и Дрини око 600 метара мостова и много трина. Какав је значај ове битке на јужном аустријском ратишту, види се по том, што јој војнички кругови дају значај *првога реда и одлучујући.* Пораз ове главне масе од 200 000 људи на јужном ратишту, куд је Аустрија послала од 40 дивизија, колико свега има, *15, дакле трећину војне снаге,* утицао је обесхрабрујући на свима тачкама српско-црногорског ратишта. Аустријанци су ишчезли враталомном брзином из Санџака, из Пиве и са Грахова и предузимају кретање на сјеверном фронту Србије, што је последица пораза ове главне масе. Са овим подацима се најозбиљније побија апсурдност бечког тврђења, да је поход против Србије само казнена експедиција. Ухваћене прокламације Србијанцима и Црногорцима, у којима се обећава бољи живот „под мудрог владом ћесара“, био би и писани доказ против тога.

Париз, 20. августа. Предсједник републике потписао је указ о новом мораторијуму. Осигурана је исплата купона по облигацијама жељезничким.

Анверс, 20. августа. Нијемци у хитњи евакуишу Белгију и преносе брзо своје трупе на источну границу, гдје је побјегло више од милион становника. Преко 160 војних возова прошло је у петак на ноћ и у суботу преко дана кроз Белгију долазећи са југозапада у правцу на исток. Возови су били препуни њемачких војника. Тих 160 возова пренијели су цио један корпус са цијелим ратним материјалом. Њемачке трупе око Брисела сведене су на строг минимум.

Париз, 20. августа. Французи су уништили један њемачки пук кад је покушао да пријеђе преко ријеке Мезе. Један њемачки аероплан успио је да лети над Паризом и бацио је три бомбе на варош, али није учинио никакве штете. Сви резервисти, који још нијесу били позвани под заставу, добили су заповијест да се пријаве својим јединицама.

Цариград, 20. августа. Генерал Лиман фон дер Сандерс наименован је за команданта турских европских трупа.

Лондон, 20. августа. Персонал са оних пет потопљених ратних бродова код Хелголанда, које је потопила енглеска флота, укупно је износио 1200 људи. Од тога броја 500 је нашло смрт у борбама, а остатак је заробљен. Енглески су губитци 29 убијених и 38 рањених.

Лондон, 20. августа. За вријеме борба, које су трајале четири дана, од 10. до 13. августа енглески губитци били су 5 до 6000 људи, избачених из строја. Њемачки губитци су много већи.

Рим, 20. августа. Агенција Стефани јавља из Валоне, да је у суботу, 16. августа, био последњи састанак побуњеника са становницима Валоне, ради предаје вароши. Становници Валоне примају све услове, осим онога о муслиманској застави. Побуњеници су требали да заузму Валону у недјељу или понедељак у јутру.

Софија, 20. августа. Грчки министар спољних послова и бугарски посланик у Атини, потписали су један компромис о арбитражи, која ће ријешити коме треба да припаде Окочилар.

Ниш, 20. августа. Војни гувернер Анверса упутио је г. Николи Пашићу, пред министарства, овај телеграм: „Генерал-лајтенант Дифур, командант мјеста у Анверсу, наложио ми је да изјавим српској Влади дивљење и најживље честитање за храброст, коју је показала српска војска.“ Српска Краљевска Влада упутила је српском консулу у Анверсу овај телеграм: „Изволите изјавити његовој Екселенцији, генерал лајтенанту Дифуру, најсрдачнију захвалност српске Владе на његовим врло љубазним честиткама и исказати дивљење Краљевске Владе због славног отпора белгијске војске, чија је херојска борба противу много надмоћније снаге задивила све пријатеље храброга белгијскога народа.“

Петроград, 21. августа. Коминике генералисимара руске војске саопштава, да је у битци код Лавова 15. августа потпуно уништена 15.

дивизија аустријска. Погинули су командант дивизије, командант бригаде и шеф штаба исте дивизије, а заробљено је 100 официра, 400 војника и 600 рањеника. Том приликом заплијењено је 20 топова и застава 71. пука. Бојно поље прекривено је љешевима.

Ниш, 21. августа. Непријатељ је 18. августа тучао слабом артиљеријском ватром околина Биограда, село Вишњицу и околина Гроцке. Ноћу између 18. и 19. било је јачег пушкарања преко Саве источно од Шапца, а иначе тога дана није се десило ништа важније ни на једном фронту. 19. августа изјутра непријатељска је артиљерија отворила ватру код Прогара против Забрежја, али наша ју је артиљерија брзо ућуткала. Истог дана непријатељ је покушао да пласира своју артиљерију у близини бољевачке цркве према Забрежју. Тачном ватром наше артиљерије ово је пласирање било онемогућено, и што више, сва се послуга код непријатељске артиљерије разбјегла.

Париз, 21. авг. Званично се јавља: Благодарети локалним успјесима, наше трупе напредују полагано. У предјелу Тула и Вердена је општа акција уз ону код Мезе. Још нема дефинитивних извјештаја. Од прије три дана води се битка у предјелу Санкантена и Вервена. У кратко на нашој десници *непријатељ њед нама уступа.* У центруму, гдје смо на измјенице имали успјеха и неуспјеха, битка се још води. На лијевом нашем крилу енглеско-француске снаге морале су уступити терен, али нигдје нијесу стварно окрјене.

Петроград, 21. августа. Војне операције против Аустрије продужене су потоњих дана успјешно. Наше десно крило потисло је непријатеља и отело му више топова, више митраљеза и заробило хиљаду аустријских војника. Аустријски су губитци знатни. Наше лијево крило у Галицији заузело је на јуриш једну тврђеву позицију на ријечи Липа. Дес хиљада аустријских љешева остало је на бојном пољу. Ми смо запленили 32 топа, једну заставу и заробили велики број војника и официра, међу којима и једног генерала, а запленили велику количину ратног материјала.

Рим, 21. августа. Агенција Стефани јавља из Валоне, да је постигнут споразум између становника Валоне и муслимана устаника. Побуњеници су ушли у Валону, дочекани великим одушевљењем. *Прваци су признали збацивање књаза и владе.*

Цариград, 21. августа. Ранији предсједник руског министарства

граф Вите допутовао је 17. августа и одмах отпутовао за Одесу.

Берлин, 21. августа. „*Берлинер Тагблат*“ јавља, да *њемачки губитци у Белији, Француској и Источној Пруској износе петину целокупне њемачке војне снаге.* „*Форверц*“ изјављује, да *се иоложај Њемачке погоршава, пошто се доводе трупе са запада ради одашиљања на исток у нади да се заустави руско наступање.*

Лондон, 21. августа. Листови јављају, да је министар Черчил изјавио да су енглески морнари заузели Остенде и сусједне крајеве. Министар Киченер тражио је да се скупи друга армија од сто хиљада људи од 19. до 35. године. Уписивање је у прву армију задовољавајуће. Аскит је изјавио у Доњем Дому, да ће бити могуће доћи до споразума о Хомерулу и без обнављања дискусије.

Париз, 21. августа. Ранији бугарски министар Генадјев стигао је овдје на свадбеном путовању.

Лондон, 21. августа. Министар финансија изјавио је у Доњем Дому, да је влада ријешила да продужи мораторијум у његовим садашњим обавезама са роком краћим за један мјесец дана.

Дневник

Сјајна руска побједа. Рано јутрос по пријестоници се раширио радостан глас о сјајној руској побједи над Аустријом. По улицама скупљаху се групе пролазника, који су са усхаћењем претресали весели глас и ширили га све даље. Радост због сјајне побједе руског оружја је општа. Глас о побједи саопштен је цијелој земљи преко обласних управа.

Наши у Чајничу. Трупе санџачког одреда под командом дивизијара г. Јанка Вукотића ономад вече поново су побједоносно ушле у Чајниче, гдје су нашле праву пустош, учињену од аустријске војске.

Манастир Косијерево. Према накнадним извјештајима, које смо добили са фронта Херцеговачког Одрета, Аустријанци су топовском ватром готово до темеља разрушили нашу народну светињу Манастир Косијерево. Црква, у којој су почивале мошти Св. Арсенија, савњена је са земљом. Ово нечувено дивљаштво црно-жуте „култур-трегерске“ војске створило је у околини Косијерева и у нашој војсци неописано озлојеђење. Али, богомрска Аустрија, која руши цркве, дочекала је судњи дан: у Галицији су Руси стару вјештицу до крви избичевали и ставили је на вјешала на стид и поругу свијема вијековима.